

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 10 juni 2015

Mål nr

Ö 4228-13

ANMÄLARE

Stockholms tingsrätt

Box 8307

104 20 Stockholm

PARTER

Kärande vid tingsrätten

Emtunga Offshore AB:s konkursbo, 556709-1219

c/o Advokatfirman Vinge

Box 11025

404 21 Göteborg

Ombud: Advokat TW och advokat MG

Svarande vid tingsrätten

1. THD

2. NJ

Dok.Id 106326

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

3. KM

4. CM

5. MS

6. LW

7. PW

Ombud för 1–7: Advokat OF och jur.kand. RB

SAKEN

Bristtäckningsansvar enligt aktiebolagslagen

**BESLUT OM HÄNSKJUTANDE ENLIGT 56 KAP. 13 §
RÄTTEGÅNGSBALKEN**

Stockholms tingsrätts beslut 2013-08-20 i mål T 19265-12

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar

dels att det i målet omtvistade förfarandet inte aktualiserar bristtäckningsansvar enligt 17 kap. 7 § aktiebolagslagen (2005:551) för svarandena,

dels att det förhållandet att svarandena inte har lämnat något yttrande enligt 18 kap. 4 § saknar omedelbar betydelse för ett bristtäckningsansvar enligt 17 kap. 7 §.

SKÄL

Bakgrund

1. Pharmadule Emtunga AB äger samtliga aktier i Emtunga Offshore AB. Offshore är alltså dotterbolag till Pharmadule. Offshore förvärvade år 2007 en rörelse från Pharmadule genom att överta samtliga tillgångar och skulder i rörelsen. Vid tidpunkten för förvärvet översteg skulderna värdet på rörelsen med drygt 83,5 miljoner kr, varför Pharmadule utfärdade ett skuldebrev till Offshore på detta belopp.
2. Vid bolagsstämma i Offshore i juni 2008 fastställdes bolagets årsredovisning för år 2007. Årsredovisningen innehöll som en bokslutsdisposition en post benämnd koncernbidrag på 32,5 miljoner kr till moderbolaget.
3. Offshore försattes i konkurs den 17 december 2008 och Pharmadule den 20 juni 2009.
4. Offshores konkursbo har väckt talan mot styrelseledamöterna och den verkställande direktören i Offshore och yrkat att de ska förpliktas att till boet solidariskt betala 32,5 miljoner kr. Som grund för sin talan har konkursboet åberopat att koncernbidraget lämnades i strid med de aktiebolagsrättsliga reglerna om värdeöverföringar, bl.a. genom att det inte fanns något yttrande enligt 18 kap. 4 § aktiebolagslagen (2005:551). Enligt konkursboet

har svarandena därmed ett solidariskt bristtäckningsansvar enligt 17 kap. 7 §, ett ansvar som ska bestämmas till det yrkade beloppet.

5. Svarandena har – i här aktuella avseenden – invänt att det saknas stöd för att de ska vara ansvariga på den grunden att ett yttrande enligt 18 kap. 4 § aktiebolagslagen inte upprättades. Enligt svarandena har det inte uppkommit något bristtäckningsansvar eftersom återbäring av en kvittning sker genom att kvittningen går åter.

Tingsrättens frågor till Högsta domstolen

6. Tingsrätten har till Högsta domstolen hänskjutit följande frågor. Kan ett bristtäckningsansvar enligt 17 kap. 7 § aktiebolagslagen aktualiseras för svarandena när en värdeöverföring har genomförts genom att Offshore har lämnat ett koncernbidrag till Pharmadule som har kvittats mot ett skuldebrev till Offshore? Vilken ska rättsföljden vara av att ett öppet redovisat koncernbidrag har lämnats av Offshore till Pharmadule utan att svarandena har upprättat ett yttrande enligt 18 kap. 4 §, men med den ende aktieägarens samtycke?

7. En utgångspunkt för Högsta domstolens prövning är att Pharmadule nu inte kan betala 32,5 miljoner kr. Frågan, om bolaget hade kunnat reglera hela fordringen kort efter det att koncernbidraget lämnades, ska inte prövas. Högsta domstolen ska också utgå från att återbäringsskyldighet för Pharmadule inte är utesluten på grund av god tro.

Allmänt om värdeöverföring och bristtäckningsansvar

8. I aktiebolagslagen finns regler om hur värdeöverföringar från ett aktiebolag får ske. Med värdeöverföring avses enligt 17 kap. 1 § bl.a. vinstutdelning (första stycket 1) och annan affärshändelse som medför att bolagets förmögenhet minskar och som inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget (första stycket 4). Som exempel på sådana andra affärshändelser anges i lagmotiven bl.a. att bolaget avhänder sig egendom till underpris, skriver av fordringar eller låter fordringar preskriberas; det spelar ingen roll hur affärshändelsen har betecknats (prop. 2004/05:85 s. 747).
9. Vid all värdeöverföring gäller ett skydd för bolagets bundna egna kapital och en regel om försiktighet (se 17 kap. 3 § aktiebolagslagen).
10. I 18 kap. aktiebolagslagen finns bestämmelser om vinstutdelning. Enligt 18 kap. 4 § ska det till styrelsens förslag om vinstutdelning fogas ett motiverat yttrande om huruvida den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till bl.a. kravet på försiktighet i 17 kap. 3 §.
11. Har en värdeöverföring som avses i 17 kap. 1 § första stycket 1 aktiebolagslagen (vinstutdelning) skett i strid med bestämmelserna i 17 eller 18 kap., ska mottagaren återbära vad han eller hon har uppburit, om bolaget visar att mottagaren insåg eller borde ha insett att värdeöverföringen stod i strid med aktiebolagslagen. Har en värdeöverföring enligt 17 kap. 1 § första stycket 4 (annan affärshändelse) skett i strid med 17 kap., är mottagaren återbärings-skyldig, om bolaget visar att mottagaren insåg eller borde ha insett att transaktionen innefattade en värdeöverföring från bolaget. (Se 17 kap. 6 §.)

12. I motiven till aktiebolagslagen beskrivs rättsföljden vid olaglig värdeöverföring som ogiltighet med återbäringskyldighet. Som exempel på tillämpningen av 17 kap. 6 § ges återlämnande av överlämnad egendom och återbetalning av utbetalade pengar. Vidare framgår att en ordning med återbäringskyldighet har valts framför en ordning med ersättningskyldighet för mottagaren. Grundtanken är alltså att den rättshandling genom vilken värdeöverföringen skedde är ogiltig; den kan inte göras gällande mot aktiebolaget. Den värdeöverföring som har skett ska därför gå åter. (Se a. prop. s. 391 f. och s. 755 f.)

13. Om det uppkommer någon brist vid återbärning enligt 17 kap. 6 § aktiebolagslagen, är de personer som har medverkat till beslutet om värdeöverföring ansvariga för bristen. För ansvar förutsätts i fråga om styrelseledamot och verkställande direktör uppsåt eller oaktsamhet. Under vissa förutsättningar kan ansvaret jämkas. (Se 17 kap. 7 § aktiebolagslagen.)

Frågan om bristtäckningsansvar enligt 17 kap. 7 § aktiebolagslagen

14. Enligt parterna lämnades koncernbidraget till Pharmadule genom kvittning mot Offshores fordran på drygt 83,5 miljoner kr. Fordringen respektive skulden minskades med 32,5 miljoner kr i bolagens årsredovisningar. Fordringsrättsligt kan detta förfarande också förstås så att Offshore satte ned sin fordran med 32,5 miljoner kr.

15. Förfarandet innebar inte att Pharmadule mottog något som kan återbäras i den mening som avses i 17 kap. 6 § aktiebolagslagen. Ifall det rörde sig om en olaglig värdeöverföring blev – under de förutsättningar som anges i 17 kap. 6 § – konsekvensen att Pharmadule enligt allmänna obligationsrättsliga principer inte skulle kunna göra gällande rättshandlingen. Offshores fordran på Pharmadule skulle i så fall gälla till sitt tidigare belopp. Något bristtäckningsansvar för svarandena enligt 17 kap. 7 § kan då inte aktualiseras.

Frågan om betydelsen av ett yttrande enligt 18 kap. 4 § aktiebolagslagen

16. Det aktuella förfarandet, där ett helägt dotterbolag på detta sätt lämnar ett koncernbidrag till moderbolaget, utgjorde en värdeöverföring från Offshore i den mening som avses i aktiebolagslagen. Överföringen ska följa samma regler som andra värdeöverföringar till aktieägarna, dvs. vad som föreskrivs i 17 kap. med anslutande bestämmelser.

17. Att värdeöverföringen gjordes uteslutande till aktieägaren, redovisades öppet och var av betydelse för Offshores vinst, innebär inte att förfarandet utgjorde en vinstutdelning som avses i 17 kap. 1 § första stycket 1 aktiebolagslagen. Vinstutdelning enligt den punkten tar sikte på en sådan sedvanlig vinstutdelning till aktieägarna som ska följa de formella förfarandereglerna i 18 kap. Den i målet aktuella värdeöverföringen får därmed bedömas som en annan affärshändelse enligt 17 kap. 1 § första stycket 4.

18. Eftersom värdeöverföringen alltså inte utgjorde någon vinstutdelning som måste följa förfarandet i 18 kap. aktiebolagslagen, har styrelsen inte varit skyldig att lämna något yttrande enligt 18 kap. 4 §. Det förhållandet att det inte lämnades något yttrande saknar därför omedelbar betydelse för ett bristtäckningsansvar enligt 17 kap. 7 §.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Kerstin Calissendorff, Lena Moore, Martin Borgeke, Dag Mattsson (referent) och Anders Eka
Föredragande justitiesekreterare: Anna Cappelen-Smith